

Herderlijke pastorale zorg

Copyright: Jongerenpastoraat Jan A. Baaijens

Hoe kun je pastoraal worden geholpen?

Uit het handboek 'Overwinning in de geestelijke strijd' citeer ik het volgende over de pastorale zorg:

'Volgens het woordenboek hoort het pastoraat bij een pastoor of een geestelijke, die zorgt voor het welzijn van een groep mensen. De Latijnse woorden 'pastor' en 'pascere' betekenen 'herder' en 'voeden'. Het Engelse woord 'counseling' (begeleiden) gaat over raad geven, bijstand in problemen, opvoeding (en activiteiten die daarmee hebben te maken). Het komt van het Latijnse 'consillium' (counsel, weloverwogen) en 'consulere' (raadsragen, bijeenroepen). Eigenlijk betekent 'counsel' in de zuiverste vorm: wijsheid en voorzichtigheid. Pastoraat heeft te maken met herderlijke zorg op geestelijk gebied. Jezus is de goede Herder (Joh. 10). Hij kent Zijn schapen (vers 14).

Spr. 27:23 leert ons: 'Wees naarstig, om het aangezicht van uw schapen te kennen; zet uw hart op de kudde.' In mijn Engelse bijbel lees ik: 'Be diligent to know the state of your flocks, and attend to your herds.'

Het zal duidelijk zijn dat we in het pastoraat moeten letten op de innerlijke toestand van hen die we begeleiden en willen helpen. Denk hierbij aan het beeld van de herder en zijn schapen. Het is normaal dat een herder zijn schapen leidt. Hij zal echter de jonge lammeren en de zwakke en kwetsbare schapen op een bijzondere wijze begeleiden. We kunnen dit lezen in Jes. 40:11, waarin de HEERE over Zichzelf naar Zijn kinderen troostvol en bemoedigend spreekt: 'Als een herder zal Hij Zijn kudde weiden: Hij zal de lammetjes in Zijn armen bijeenbrengen en in Zijn schoot dragen; de zogenden zal Hij zachtjes leiden.'

In het pastoraat zal er op geestelijke wijze ook zo voorzichtig en beschermend moeten worden omgegaan met de zwakken, gekwetsten en beschadigden. Veiligheid is één van de eerste levensbehoeften. Bij de zwakken, gekwetsten en beschadigden is er meestal een inbreuk of schending geweest in hun gevoel van veiligheid. Een geest van angst heeft zich daarna meester gemaakt over deze slachtoffers. In het pastoraat moet er dan worden gezocht naar de diepere oorzaken van de angst. Hoe zijn de angsten ontstaan? Wat is er verder gebeurd? Daarna kan er worden gekeken of er alleen maar begeleiding nodig is, om 'het schaap' weer rustig te krijgen, zodat het verder (weer) vertrouwend achter de goede Herder aan kan gaan.

Een innerlijk verwonde schaap moet weer vertrouwend de goede Herder leren volgen

Als er teveel pijn en innerlijke verwonding is, zal er langer tijd nodig zijn. We mogen dan weten dat er een helende Zaligmaker is, die een persoon met een gebroken hart kan genezen. Een schuld wordt door Hem vergeven (en hoeft dus niet ontkend of verdoezeld te worden). Van zonden worden wij verlost. Ons geweten beschuldigt ons dan niet meer. Wij vinden door het geloof vrede en rust in de liefde armen van de goede Herder. Hij wast ons innerlijk witter dan de sneeuw. Door Hem wordt ons geestelijk leven vernieuwd.'

Jezus is het Lam van God en de goede Herder Hij heeft ons een voorbeeld gegeven, om na te volgen

Jezus is als een lam ter slachting geleid en als een schaap, dat wordt geschoren, deed Hij zijn mond niet open (Jes.53:7). Johannes de Doper getuigde van hem in Joh.129: 'Zie het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt.' Hij kan ons leren wat het is om een lam te zijn, dat zich opoffert voor anderen.

Jezus heeft ons een voorbeeld gegeven, om na te volgen. Bij de voetwassing zei Hij tot Zijn discipelen: 'Want Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat ook u zult doen zoals Ik voor u heb gedaan' (Joh.13:15). Hij is aan Zijn broeders gelijk geworden, zodat zij op Hem kunnen gaan lijken. Lees in Hebr.2:17-18 en Hebr.4:14-16 wat de medelijdende Hogepriester voor ons heeft gedaan en verder ook wil en kan doen. Een dienstknecht moet worden als zijn Heer. Een volgzaam en dienstbaar schaap moet ook gaan worden als de goede Herder. Volwassen gelovigen zijn volwaardige schapen, die ook moeten leren om te 'herderen' naar de zwakke en onvolwassen schapen toe.

In 1 Petr.5:2-4 leert en vermaant Petrus de ouderlingen: 'Hoed de kudde van God, die bij u is en houd daar toezicht op, niet gedwongen, maar vrijwillig; niet uit winstbejag, maar bereidwillig; ook niet als mensen die heerschappij voeren over het erfdeel van de Heere, maar als mensen die voorbeelden voor de kudde geworden zijn. En als de Opperherder verschijnt, dan zult u de onverwelkbare krans van de heerlijkheid verkrijgen.'

In de Engelse Bijbel lees ik in vers 2: 'Shepherd the flock' (herder de kudde).

Pastorale opdrachten vanuit Ezech.34

Lees eerst over de herders (van Israël) en de goede herder Ezech.34.

In vers 31 lezen we:

'En u, Mijn schapen, schapen van Mijn weide, u bent mens,
maar Ik ben uw God, spreekt de Heere HEERE.'

1. Wat versta je onder 'het zwakke, zieke en gebrokene' in Ezech.34:4?
Welke mensen in onze tijd kun je zo typeren?

Geestelijke, psychische en lichamelijke problemen hebben te maken met derving. Derven betekent 'missen'. Je hebt dan te maken met een gemis op één of meerdere van de genoemde gebieden. Het is belangrijk dat je bij problemen deze gebieden kunt onderscheiden. (Een laag zelfbeeld kan duiden op een psychisch probleem, terwijl gevoelens van afwijzing weer kunnen zien op geestelijke problemen.)

We houden ons in dit werkboek hoofdzakelijk bezig met geestelijke problemen, terwijl we de psychische toestand in het oog moeten houden. Er is vaak ook een overlap. In een pastoraal team behoort er kennis van zaken te zijn op beide gebieden.

2. Hoe wordt iemand op geestelijk gebied een 'zwakke, zieke en gebrokene'?

3. Waarom zijn deze mensen zo kwetsbaar in de samenleving?
4. Wat kan er misgaan bij deze mensen in het geestelijk pastoraat?
Let hierbij op Ezech.34:1-8.
5. Wat kun je in onze tijd verstaan onder 'het afgedwaalde en verlorene'?
Zie hierbij Ezech.34:4-6.
6. Waarom gaan vooral veel jongeren in onze tijd dwalen en raken ze 'verloren'?
(Er wordt van bepaalde jongeren zelfs gesproken over 'the lost generation'.)
7. Zegt dat ook iets van de ouderen en opvoeders?
Betrek bij je antwoord Ezech.34:6.
8. Waarom vragen veel jongeren zoveel aandacht? Hoe uiten ze dat?
9. Waaraan kun je zien dat ze geestelijke problemen hebben?
10. Hoe kunnen we ze bereiken en helpen?
11. Hoe laat de HEERE Zichzelf in Ezech.34 voor Zijn verbondsvolk zien
als de goede Herder?
Wat belooft Hij voor Zijn schapen te doen in Ezech.34:11-16?
12. Wat kunnen wij hiervan leren in de pastorale geestelijke hulpverlening en zorg?
13. Welk Godsbeeld krijg je in deze teksten van de HEERE?
Hoe laat Hij Zich kennen?
14. In het kennen van God en Jezus Christus is er 'ervaringskennis'.
Hoe heb jij de Heere persoonlijk leren kennen als de goede Herder?
15. Hoe heeft Hij je opgezocht en gered?
Zie hierbij Ezech.34:11-12 en maak dit actueel.
16. Op welke wijze ben je opgezocht, bemoedigd, hersteld en versterkt
en tot rust gebracht door de goede Herder? Betrek hierbij Ezech.34:15-16.
17. Hoe ziet het op Jezus als dé goede Herder? Zie Ezech.34:23-24, 29-30).
18. Laat God in Ezech.34:31 zien dat Hij ook jou als Zijn schaap hebben?
Betrek hierbij Joh.10:16.
19. Is er iets dat je zou kunnen tegenhouden om deze betrouwbare Herder
verder (opnieuw) toegewijd en vertrouwend te volgen? Wat?
18. Waarom is het zo goed om een schaap van de goede Herder te zijn?

Pastorale opdrachten over De goede Herder en Zijn schapen

Lees voor de volgende opdrachten eerst
Johannes 10:1-18, 27-30 en Psalm 23

1. Wat spreekt je persoonlijk het meeste aan bij de goede Herder in Johannes 10?
(Nummer het in volgorde van belangrijkheid.)
 - A. Dat Hij de Deur voor de schapen is (vers 9),
waardoor en behoud en bescherming is.
 - B. Dat je door Hem kunt ingaan en uitgaan (vers 9),
waardoor je goed wordt verzorgd en gevoed en je jezelf vrij voelt.
 - C. Dat Hij Zijn leven geeft voor de schapen (vers 11).
 - D. Dat Hij je persoonlijk kent en er een goede relatie met hem is (vers 14).
 - E. Dat Hij nog meer schapen zal toebrengen
en je mag behoren tot één kudde en één Herder.
 - F. Dat je Zijn stem mag (her)kennen en Hem gehoorzaam wilt volgen (vers 27).
 - G. Dat Hij je het eeuwige leven geeft en je altijd zal beschermen (ver 28).
 - H. Dat Hij de macht heeft, samen met Zijn Vader,
zodat niemand je uit de hand van God zal kunnen rukken (ver 28-29).
2. Welke drie mooie zaken van de goede Herder heb je bovenaan geplaatst?
Wat zegt dit over jouw persoonlijke geestelijke behoeften?
3. Hoe komt het dat je de goede Herder hierin het meest nodig hebt?
4. Heeft dit te maken met je zelfbeeld of met ervaringen uit het verleden?
5. In welke mate spelen deze zaken (nog) een rol in je leven?
6. Hoe zie jij jezelf?
Wat geldt voor jouw persoonlijk het meest?
Zet in 26 typeringén voor jezelf op de goede volgorde.
Je krijgt dan wat het meest voor jou geldt bovenaan.
(Je kunt het gemakkelijk aangeven door bijvoorbeeld
1P, 2R, 3W, 4X, enz. op een rij onder elkaar te zetten.)
De tien bovenste en de tien onderste (die niet voor jou gelden)
zeggen iets over je geestelijk leven en over hoe je jezelf ziet.
 - A. Als een verloren schaap.
 - B. Als een afgedwaald schaap.
 - C. Als een dwaalziek schaap.
 - D. Als een zwak schaap.
 - E. Als een beschadigd en verwond schaap.
 - F. Als een verdrietig schaap
 - G. Als een zielig schaap.
 - H. Als een veracht schaap.
 - I. Als een schuw schaap.
 - J. Als een verlegen schaap.

- K. Als een onkundig schaap.
- L. Als een eigenwijs en dwars schaap.
- M. Als een koppig en hardnekkig schaap.
- N. Als een zondig schaap.
- O. Als een vernederd schaap.
- P. Als een behoeftig schaap.
- Q. Als een afhankelijk schaap.
- R. Als een vertrouwend en gelovig schaap.
- S. Als een toegewijd schaap.
- T. Als een volgzaam en gehoorzaam schaap.
- U. Als een bevrijd en vrij schaap.
- V. Als een geliefd en verliefd schaap.
- W. Als een tevreden schaap.
- X. Als een gelukkig schaap
- Y. Als een zeker beveiligd schaap.
- Z. Als een bewogen en liefdevol schaap.

7. Waarom heb je deze tien typeringe n voor jezelf bovenaan gezet?
8. Waarom gelden de laatste tien typeringe n niet voor jou?
9. Als er in een discussiegroep (in een pastorale setting) wordt gewerkt, is het goed dat iedereen het voor zichzelf op de juiste volgorde plaatst. Maak dus allemaal een persoonlijke rij van 26 typeringe n en beantwoordt ook daarbij de vragen 12 en 13.
10. Vergelijk nu met elkaar de uitslagen en er over in discussie.
11. Kijk daarbij naar de tien typeringe n die bovenaan zijn gezet. Welke typeringe n komen bij de meeste deelnemers overeen? Waarom zijn die zo actueel en belangrijk?
12. Hoe komt het dat er bij sommigen of een enkel persoon andere uitslagen zijn?
13. In hoeverre heeft dit te maken met het zelfbeeld, het beeld naar de goede Herder toe of ervaringen uit het verleden?
14. Bespreek nu waarom de meeste deelnemers bepaalde (tien) typeringe n onderaan hebben geplaatst.
15. Hoe komt het dat er bij sommigen of een enkel persoon onderaan de lijst andere uitslagen zijn?
16. In hoeverre heeft dit te maken met het zelfbeeld, het beeld naar de goede Herder toe of ervaringen uit het verleden?
17. De positie naar de goede Herder toe is nu min of meer in beeld gebracht. Hoe kan deze positie voor verschillende deelnemers worden verbeterd?